

คู่มือโครงการตามตัวชี้วัด ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567
โดยใช้งบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไปพลางก่อน
โครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวเพื่อความยั่งยืน

1. ความเชื่อมโยง

1.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน

1.2 แผนแม่บท ด้านการเกษตร

- แผนแม่บทย่อย

2. หลักการและเหตุผล

มะพร้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของประชากรโลก มีการกระจายตัวอยู่ในแถบเอเชีย และหมู่เกาะในแถบมหาสมุทรแปซิฟิก โดยประเทศผู้ผลิตสำคัญ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย อินเดีย ฟิลิปปินส์ และประเทศบราซิล สำหรับประเทศไทยการผลิตมะพร้าวผลแก่ ปี 2566 เนื้อที่ให้ผลผลิต 839,659 ไร่ เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 2.06 ผลผลิตมะพร้าวผลแก่ 679 ล้านผล เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 0.89 ผลผลิตต่อเนื้อที่ให้ผล 809 ผลต่อไร่ ลดลงจากปีที่ผ่านมา ร้อยละ 1.22 เนื่องจากสภาวะอากาศที่เปลี่ยนแปลง ทำให้ผลผลิตลดลง และบางส่วนไม่ได้คุณภาพรวมไปถึงการระบาดของแมลงศัตรูที่สำคัญ ได้แก่ หนอนหัวดำ และแมลงค้ำหนามมะพร้าว ส่งผลให้ผลผลิตลดลง โดยจังหวัดที่มีพื้นที่ปลูกมะพร้าวมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช และจังหวัดสมุทรสงคราม ตามลำดับ ประเทศไทยมีการส่งออกผลิตภัณฑ์มะพร้าวไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก มีการส่งออกผลิตภัณฑ์กะทิสำเร็จรูปมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ เนื้อมะพร้าวแห้ง และถ่านกัมมันต์ ตามลำดับ สำหรับผลผลิตมะพร้าวแคง มีช่วงที่ออกน้อยในช่วงปลายปีต่อเนื่องถึงต้นปี จึงมีการอนุญาตให้นำเข้าในช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเมษายน โดยมีการนำเข้าผลแก่เพื่อการแปรรูป และการนำเข้าผลิตภัณฑ์มะพร้าว เช่น ถ่านกัมมันต์ มะพร้าวฝอยอบแห้ง ถ่านกะลามะพร้าว เป็นต้น

สำหรับมะพร้าวน้ำหอมหรือมะพร้าวอ่อน เป็นพืชที่ใช้สารเคมีในการผลิตน้อยกว่าพืชผักและไม้ผลเศรษฐกิจอื่น ตลาดมะพร้าวน้ำหอมมีความต้องการสูง ทำให้เกษตรกรนิยมปลูกมากขึ้น จากกระแสความนิยมในการบริโภคน้ำมะพร้าวน้ำหอม เพื่อสุขภาพทั้งในและนอกประเทศ ทำให้มีการขยายพันธุ์และปลูกมากขึ้นในพื้นที่ต่างๆ โดยการนำสายพันธุ์ไปจากจังหวัดราชบุรี และจังหวัดสมุทรสาคร แต่อย่างไรก็ตามคุณลักษณะของมะพร้าวน้ำหอมที่นำไปปลูกในที่ต่าง ๆ ย่อมมีความแตกต่างกัน เมื่อประกอบกับพื้นที่ปลูกที่มีความแตกต่างกันแล้วย่อมทำให้เกิดลักษณะเฉพาะในแต่ละพื้นที่ ในช่วง 3 ปีที่ผ่านมา มีการขยายพื้นที่ปลูกไปยังภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้เพิ่มขึ้น ผลผลิตมะพร้าวน้ำหอมในรอบปี มักจะขาดแคลนในช่วงเมษายน – กรกฎาคม ของทุกปี เนื่องจากผสมไม่ติด ดอกตัวเมียร่วงในช่วงเดือนตุลาคม ถึงมกราคม ทำให้ราคามะพร้าวน้ำหอมช่วงนั้นสูงกว่าปกติ สำหรับพื้นที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางและภาคตะวันออก จังหวัดที่มีเนื้อที่ปลูกมะพร้าวน้ำหอมมากที่สุด ได้แก่ จังหวัดราชบุรี สมุทรสาคร และจังหวัดสงขลา ตามลำดับ

ดังนั้น การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวเพื่อความยั่งยืน จึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้เกษตรกรได้ปรับตัวเท่าทันการเปลี่ยนแปลงและกระแสการบริโภคที่มีมากขึ้นสร้างความยั่งยืนในพื้นที่ของเกษตรกรภายใต้อัตลักษณ์ของมะพร้าว เกษตรกรมีความจำเป็นจะต้องพัฒนาคุณภาพผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรม และการบริหารจัดการ โดยกระบวนการกลุ่ม การเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อให้เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวเกิดความสามารถในการแข่งขัน ลดความเสี่ยงของความผันผวนด้านราคา และสร้างความยั่งยืน ประกอบกับปัจจุบันรัฐบาลให้ความสำคัญกับการส่งเสริมพัฒนาและแก้ไขปัญหาการผลิตมะพร้าว ทั้งระยะเร่งด่วน ปานกลาง และระยะยาว โดยมีคณะกรรมการพืชน้ำมันและน้ำมันพืชกำกับดูแล และให้ความเห็นชอบ “ยุทธศาสตร์มะพร้าวเพื่ออุตสาหกรรม พ.ศ. 2560 – 2579” ทั้งนี้ กรมส่งเสริม

การเกษตรจึงได้จัดทำโครงการส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวเพื่อความยั่งยืน ปี 2567 เพื่อให้การพัฒนาการผลิตมะพร้าวของประเทศไทยมีความสอดคล้องและเกิดประโยชน์ต่อเกษตรกร รวมทั้งอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับมะพร้าว ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจและมีปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดอย่างต่อเนื่องของไทย

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ เพื่อพัฒนามะพร้าว ให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของประเทศ

3.2 เพื่อปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่เกษตรกร

3.3 เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการเพิ่มศักยภาพและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น

4. เป้าหมาย/สถานที่ดำเนินการ

เกษตรกรผู้ปลูกมะพร้าวในพื้นที่เป้าหมายของโครงการ จำนวน 700 ราย

ดำเนินการในพื้นที่ 22 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี ราชบุรี สมุทรสงคราม สมุทรสาคร นครปฐม ฉะเชิงเทรา ชลบุรี ชุมพร ระนอง สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง กระบี่ พังงา ภูเก็ต พัทลุง สงขลา สตูล ปัตตานี ยะลา และจังหวัดนราธิวาส

5. กิจกรรม และวิธีการดำเนินงาน

5.1 กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีคุณภาพดี เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตรอัตลักษณ์

5.1.1 คัดเลือกเกษตรกรกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว กลุ่มละ 25 ราย จำนวน 28 กลุ่ม

5.1.2 อบรมและศึกษาดูงานสำหรับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร จำนวน 1 ครั้ง

1) จัดอบรมเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกร ผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ในการพัฒนาความรู้และศักยภาพของเกษตรกร ด้านการผลิต การตลาด ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตและเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ พร้อมทั้งสร้างความเข้าใจร่วมกัน กำหนดเป้าหมายชนิดสินค้า กำหนดเนื้อหาหลักสูตรต่าง ๆ ตามความเหมาะสม รวมถึงเทคโนโลยีที่จำเป็นเหมาะสม ต่อการพัฒนาความรู้ให้กับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร

2) ศึกษาดูงาน เพื่อให้เห็นสภาพพื้นที่จริงในการเรียนรู้ตามความเหมาะสม และสร้างเครือข่ายเกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าว

5.2 กิจกรรมการจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมะพร้าวที่มีลักษณะอัตลักษณ์ของท้องถิ่นแต่ละจังหวัด

5.2.1 สำนักงานเกษตรจังหวัดและ/หรือสำนักงานเกษตรอำเภอคัดเลือกพื้นที่ปลูกมะพร้าวที่มีศักยภาพ โดยคัดเลือกเกษตรกรจากเกษตรกรเป้าหมายที่เข้าร่วมโครงการฯ ต่าง ๆ เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร หรือเกษตรกรที่มีศักยภาพในพื้นที่ ฯลฯ ที่สามารถดำเนินการผลิตมะพร้าวสำหรับจัดทำเป็นแปลงต้นแบบการผลิตมะพร้าวที่สามารถพัฒนาต่อยอด เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ จังหวัดละ 1 แปลง รวมจำนวน 22 แปลง โดยมีวิธีการคัดเลือก ดังนี้

1) เป็นพื้นที่ของสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการฯ ต่าง ๆ เช่น แปลงใหญ่ วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร เกษตรกรที่มีศักยภาพในพื้นที่ ฯลฯ สามารถขยายผลสู่แปลงสมาชิกผู้เข้าร่วมโครงการฯ คนอื่นๆ ได้ ทั้งภายในจังหวัดหรือจังหวัดอื่น ๆ

2) เป็นพื้นที่ที่มีสภาพพื้นที่เหมาะสมต่อการพัฒนาการผลิตมะพร้าวในท้องถิ่นหรือชุมชน

3) เกษตรกรเจ้าของพื้นที่ที่มีความสมัครใจที่จะเข้าร่วมโครงการและยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกำหนดในการดำเนินการ ตลอดจนคำแนะนำของเจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่

5.2.2 ดำเนินการจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมะพร้าวเพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตรอัตลักษณ์

1) แปลงมีพื้นที่ปลูกอย่างน้อย 5 ไร่ เพื่อจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมะพร้าว ตามอัตลักษณ์ของท้องถิ่น

2) รัฐสนับสนุนค่าใช้จ่ายแปลงละ 25,000 บาท เป็นค่าใช้จ่ายสำหรับจัดทำป้ายแปลงต้นแบบ ปัจจัยการผลิต วัสดุอุปกรณ์ทางการเกษตร หรือวัสดุอุปกรณ์ที่นำไปใช้ในกระบวนการผลิตและการแปรรูป ค่าจัดทำระบบน้ำ ค่าตรวจวิเคราะห์สารพิษตกค้าง ค่าวิเคราะห์ธาตุอาหารในดิน วัสดุสำนักงาน หรืออื่น ๆ ที่มีความจำเป็นและเหมาะสม โดยวัสดุอุปกรณ์ต้องไม่ใช่ครุภัณฑ์

5.3 การบริหารจัดการและติดตามสถานการณ์มะพร้าว

1) เชื่อมโยงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตรอัตลักษณ์

2) ประเมินศักยภาพการดำเนินกิจกรรมในแต่ละขั้นตอนการดำเนินงาน ติดตามผลการดำเนินงานโครงการ ให้คำแนะนำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่และเกษตรกร

3) สรุปผลการดำเนินงานเป็นไฟล์เอกสารให้ส่วนกลางทราบหลังเสร็จสิ้นโครงการฯ

5.4 จัดงานส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้ามะพร้าวคุณภาพดีประจำท้องถิ่น

1) สำนักงานเกษตรจังหวัดและ/หรือสำนักงานเกษตรอำเภอ คัดเลือกสินค้า : มะพร้าว เพื่อจัดงานส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้ามะพร้าวคุณภาพดีประจำท้องถิ่น เป็นการเพิ่มประสบการณ์และเรียนรู้ตลาดใหม่ จำนวน 1 ครั้ง

2) รูปแบบกิจกรรมและกำหนดการพิจารณาได้ตามความเหมาะสม โดยประเมินจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้น

3) มุ่งเน้นการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อเพื่อกระตุ้นผู้บริโภครับทราบถึงแนวทางการส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้าคุณภาพดีประจำท้องถิ่น

6. ระยะเวลาดำเนินการ

ตุลาคม 66 – พฤษภาคม 67 โดยใช้งบประมาณปี 2566 ไปพลางก่อน

7. แผนปฏิบัติงาน

กิจกรรม/ขั้นตอน	แผนปฏิบัติงาน											
	ปี 2566			ปี 2567								
	ต.ค.66	พ.ย.66	ธ.ค.66	ม.ค.67	ก.พ.67	มี.ค.67	เม.ย.67	พ.ค.67	มิ.ย.67	ก.ค.67	ส.ค.67	ก.ย.67
1. กิจกรรมถ่ายทอดองค์ความรู้ให้แก่เกษตรกรด้านการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีคุณภาพดี เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตรอัตลักษณ์ 1.1 คัดเลือกเกษตรกรกลุ่มที่มีความเข้มแข็งในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว 1.2 อบรมและศึกษาดูงานสำหรับเจ้าหน้าที่และเกษตรกร 2. กิจกรรมการจัดทำแปลงต้นแบบการผลิตมะพร้าวที่มีลักษณะอัตลักษณ์ของท้องถิ่นแต่ละจังหวัด 3. ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการ 4. จัดงานส่งเสริมการผลิตและการเพิ่มมูลค่าสินค้ามะพร้าวคุณภาพดีประจำท้องถิ่น		←→										

8. ผลผลิต ผลลัพธ์ ตัวชี้วัด

8.1 ผลผลิต (output)

เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวจำนวน 700 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีคุณภาพ นำไปสู่การเป็นเกษตรอัตลักษณ์

8.2 ผลลัพธ์ (outcome)

เกษตรกรไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว

8.3 ตัวชี้วัด

เชิงปริมาณ : เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวจำนวน 700 ราย ได้รับการถ่ายทอดความรู้ในเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าว

- เชิงคุณภาพ : 1) เกษตรกรผู้ผลิตมะพร้าวสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติไม่น้อยกว่า ร้อยละ 60
 2) การผลิตสินค้าเกษตรมีประสิทธิภาพและมีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 3

9. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

เกษตรกรผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการส่งเสริมและถ่ายทอดความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสม ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมะพร้าวให้มีคุณภาพนำไปสู่การเป็นเกษตรอัตลักษณ์ให้แก่เกษตรกร รวมทั้งสนับสนุนให้เกษตรกรนำความรู้ไปปฏิบัติ พัฒนาคูณภาพมะพร้าวให้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ เพียงพอต่อความต้องการของประเทศ เพื่อเตรียมเข้าสู่การเป็นสินค้าเกษตร อัตลักษณ์พื้นถิ่น ตลอดจนการปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

10. การประเมินผลโครงการ

ติดตามจากระบบ e-project

11. หน่วยงาน/ผู้รับผิดชอบ

1. กอง/สำนัก : สำนักส่งเสริมและจัดการสินค้าเกษตร
ชื่อ : นางสาวศันสนีย์ นิตธรรมยอง
ตำแหน่ง : ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมไม้ยืนต้น
เบอร์โทรศัพท์ : 0 2940 6079
E-mail : perennial.doae@gmail.com
 2. ชื่อ : นางจันทิมาภรณ์ ศรีมงคล
ตำแหน่ง : นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์ : 0 2940 6079
E-mail : perennial.doae@gmail.com
 3. ชื่อ : นายภาณุวัฒน์ เนียมสุวรรณ
ตำแหน่ง : นักวิชาการเกษตรชำนาญการ
เบอร์โทรศัพท์ : 0 2940 6079
E-mail : perennial.doae@gmail.com
-